

Welke naam krijgt een fruitras en hoe spellen we die?

Op het internet zie je dat er veel fouten worden geschreven in de plantennamen en ook is niet duidelijk wanneer je hoofdletters of kleine letters moet gebruiken.

Internationaal geldt de International Code of Nomenclature for Cultivated Plants (ICNCP). Deze regelt wereldwijd de naamgeving van cultivars (planten die gekweekt worden). Onderdeel van de regeling is het prioriteitsbeginsel. Dit zorgt ervoor dat elke plant slechts één correcte en geldige wetenschappelijke naam kan bezitten en dat de eerste wettige naam van na 1753 altijd voorrang heeft. Andere wetenschappelijke namen voor die ene plant worden dan synoniemnamen.

Belangrijke voordelen van het gebruik van wetenschappelijke namen zijn:

- Slechts één naam voor één plantensoort. Het voorkomt misverstanden.
- Universeel door alle plantkundigen en vakmensen overal in de wereld te gebruiken.

Alleen als door nieuwe botanische inzichten blijkt dat de naam foutief is omdat de plant tot een andere plantenfamilie behoort, wordt een naam gewijzigd. Bijvoorbeeld onze oude geraniums blijken pelargoniums te moeten heten.

Naamgeving in de landstaal

Dit principe geldt dwingend voor wetenschappelijke Latijnse namen. De vraag is of dit ook van toepassing is voor naamgeving in de landstalen. Daar werkt het principe niet goed omdat er geen wetenschappelijk forum is die een bepaalde naam kan voorschrijven. Weliswaar kunnen overheidsinstanties voorstellen doen, maar de 'markt' gaat zijn eigen gang. Een bekend voorbeeld is de Schone van Boskoop, die in Neder-

land algemeen Goudreinette wordt genoemd. En als we teruggaan naar de eerste vermelding, dan stuiten we op het gegeven dat in oude pomologische boeken en kwekerscatalogi namen en synoniemen door elkaar lopen en dat er allerlei spellingswijzen worden gehanteerd. Een eerste vermelding blijkt later in de literatuur alleen nog als synoniem voor te komen. Knoop e.a. gebruiken soms een Nederlandse naam eerst en soms een Franse. Soms zien we soet en suur en renet in plaats van reinette.

Toch zijn ook hiervoor richtlijnen geformuleerd. De bovengenoemde internationale cultuurplantencode lost dit op met de richtlijn dat voor cultivars de oorspronkelijke landstaal en de moderne spelling moet worden aangehouden. Als richtlijn geldt dan dat namen in de oude spelling als synoniemen gelden en de naam volgens de moderne spelling de handelsnaam wordt. We dienen daarom Beauty of Bath en Schöner von Nordhausen te gebruiken in plaats van Schone van Bath en Schone van Nordhausen. Die laatste dienen als synoniemen te gelden. De moderne spelling schrijft dus ook voor dat we Lunterse Pippeling en Rode Jopen schrijven en dat Luntersche Pippeling en Roode Joopen synoniemen zijn.

Fruitrassen krijgen tegenwoordig dus de handelsnaam van de taal van het land van herkomst, terwijl ze voor 1951 vertaald mocht worden in de eigen taal. Schone van Boskoop werd ooit bekend als Beauty of Boskoop of Belle de Boskoop. Nu geldt dat de oorspronkelijke naam gebruikt moet worden, al trekt de handel zich daar niets van aan: in het binnenland hebben we het vaak over de Goudrenet en in het buitenland heeft men het meestal simpelweg over Boskoop.

Dan is het probleem welke benaming het eerst gebruikt kan worden en welke als synoniem kan gelden. Het is weinig vruchtbaar om te discussiëren over wat de 'echte of eigenlijke naam' is van een vrucht. Het meest praktisch is om de naamgeving van de officiële Nederlandse rassenlijsten te gebruiken. Maar veel oude rassen komen daar niet in voor. Er zit dan niets anders op dan naast de gehanteerde naam tegelijkertijd de vaak gebruikte oude synoniemen erbij te vermelden, zodat ieder weet welke vrucht we bedoelen.

Een nieuwe naam kan soms beschermd zijn door het merkenrecht. Dat houdt in dat men fruit met deze nieuwe naam niet zonder toestemming van de merkenhouder op de markt kan brengen. Zo'n merknaam mag niet de naam van de moederboom hanteren. Elstar is bijvoorbeeld niet beschermd, ook niet als toevoeging. De mutant Elshof bijvoorbeeld mag alleen de merknaam Elshof dragen en niet Elstar Elshof heten. De naam Elstar geldt, evenals die van alle oude rassen, als behorend tot het publiek domein en kan niet als merknaam geclaimd worden. Ook mogen als merknamen geen Latijnse woorden gebruikt worden. Alle namen moeten in een moderne taal geformuleerd, al mogen verzonnen namen natuurlijk altijd...

Hoofdletter of kleine letter?

Volgens de Nederlandse spellingsregels worden namen van appels, aardappels, druiven en andere vruchtenrassen in algemene teksten met een kleine letter geschreven: elstar, golden delicious, jonagold, jonathan, conference, doynné du comice, gieser wildeman, chardonnay, corvina, gamay, merlot, sauvignon blanc. Een uitzondering geldt voor woorden die een aardrijkskundige of andere eigenaam aanduiden,

bijvoorbeeld in de naam schone van Boskoop. In pomologische kringen wordt echter veel van deze officiële schrijfwijze afgeweken. Ook voor Pomospost hebben wij ervoor gekozen om alle fruitnamen met hoofdletters te schrijven vanwege de betere leesbaarheid.

In vakteksten (van biologen of in vakbladen bijvoorbeeld) worden vaak de volledige wetenschappelijke Latijnse namen gebruikt. De geslachtsnaam krijgt een hoofdletter, de soortnaam een kleine en de aanduiding van een variëteit staat dan tussen aanhalingstekens geplaatst en krijgt wel hoofdletters: *Malus do-*

mesticus 'Elstar'. Ook de toegevoegde naam van een mutant krijgt een hoofdletter. Maar of we nu Elstar of elstar schrijven, als we maar weten wat we bedoelen.

Jan Veel

De peer op de omslag

Clapp's Favourite met schurft.

Clapp's Favourite, of Clapps, zoals hij vaak kort genoemd wordt, is een bekende handpeer voor de late zomer, vroege herfst. De peer is vóór 1860 door Thaddeus Clapp in Dorchester (Massachusetts, USA) gewonnen.

Het is een grote geelgroene tot gele, lange peervormige vrucht met een vage, troebele oranje tot roodgele blos en wat vage rode strepen. De vrucht is overdekt met roestige tot rode stipjes. Verder is er weinig roest op de schil. Bijna smeltend vruchtvlees, sappig, rond het klokhuis wat korrelig, zoet en iets rins. De peer is meer of minder aromatisch, afhankelijk van de grondsoort. Op zandgrond blijven de vruchten vaak smakeloos. Beter is voedzame vochtige grond. Ook zware koude grond is minder geschikt. Hij kan in harde toestand als compote- of stoofpeer gebruikt worden, kleurt dan geelwit bij het stoven. De boom groeit middelsterk tot sterk en krijgt veel slap hangend hout. Hij komt laat op gang. Het kan wel 15 jaar duren

voordat een hoogstam gaat dragen, maar dan blijft hij goed en regelmatig dragen en kan daarom grote oogsten geven.

De soort is vatbaar voor schurft en is ook gevoelig voor aantasting door perenbloesemsnuutkever. Clapps werd vroeger, zowel door de handel als de consument, zeer gewaardeerd, maar is, zoals alle zomerperen, door de korte houdbaarheid uit de teelt verdwenen. Pluk- en consumptietijd ligt eind augustus - begin september. De plukdatum mikt nauw. Ben je iets te vroeg, dan is de peer nog hard en smakeloos, pluk je iets te laat, dan gaat hij van binnen rotten.

Direct enten

In onze stad gebruik ik al een jaar of vier een stuk moestuin, waar ik ook fruitboompjes ent. Onlangs hoorde ik van een medetuinder, een Spanjaard, over een entmethode die ik nog niet kende. Deze Spanjaard ent volgens een methode die hij van zijn vader in Spanje geleerd heeft.

Ongeveer half tot eind maart neemt hij een eenjarig takje waarvan de bladknoppen nog in rust zijn. Hij snijdt er een stukje met drie ogen af. Dit snijdt hij aan en daarna snijdt hij een onderstammetje aan

en hij verbindt het direct volgens de bekende methode, plakenting of driehoeksenting. Vervolgens dekt hij de wonden af en zet het geënte boompje in de grond.

Voorwaarde voor deze methode is natuurlijk wel dat de soorten waarvan je ent, zich dicht bij de entplek bevinden. Het bijzondere van deze entmethode is dat het enthout, direct nadat het van de boom is geknipt, op de onderstam geënt wordt en niet in januari geoogst en in de koelkast bewaard wordt tot de ent-

tijd. (De enttijd is doorgaans pas in het begin van mei, als de sapstroom goed op gang is gekomen.)

Bij mij is dit gelukt met een Cox's Orange Pippin op zaailingonderstam. Misschien is dit een idee om eens uit te voeren in de collectieboomgaard in Frederiksoord, waar veel soorten bij elkaar staan.

*Peter van der Minne,
Deventer
pavdminne@home.nl*